

Olivera Nedeljković

OSMEHIVANJE U SNU

Spavati, to znači pričati priče koje još uvek ne znamo.
F. Lešermajer

KAD PREVRNEM STRANICU A HARTIJA ZAŠUŠTI

U letnjim sutonima, čiji su trbusi bili otečeni i teški, kao da i u njima uvek i iznova nara-sta sledeći, još toplij i duži dan, čitala sam sve dok mi knjiga ne ispadne na pod u kome se sve videlo jasnije nego što je zaista bilo: i soba, i prozor, i lampa u uglu. Odavde, odakle danas vidim taj prizor, svetlost svaki put pada pod različitim uglom i jedva da se naziru lepljivo platno zategnuto na koricama knjiga i poneko krupno slovo između mojih rašire-nih prstiju. A na domalom prstu, tek malo vidljivija od slova, usecajući se u natekline, sve-tli tanka burma. Pri njenoj svetlosti i sad mogu da vidim njegovu siluetu kako prilazi od-nekud, iz velike daljine, naginje se, i nežno mi skida naočare.

Ono čega se uopšte ne moram prisećati jesu beskrajni redovi u knjigama koje su se smenjivale u mojoj desnoj ruci i dlan one druge, položen na trbuš koji je rastao, zaklanja-jući sobu, prozor, zaklanjujući čitav svet. I čujem, evo i sad čujem, kako prevrnem stranicu – hartija zašušti, a u utrobi mi zalepršaju tanka krilca. Tad strah samo što ne nadjača svu ljubav: samo da ne prhne za prevrnutim listom, samo da ne odleti...

GORE, IZNAD RASKLOPLJENIH KORICA

Gore, iznad rasklopljenih korica, nebo je blistavo, a zvezde su tamne. Pri kraju priče, kad svi nauče da žive srečni i zadovoljni, majušnu, drhtavu senku svoga sina pokrijem svojom, postavljenom i topлом. *Neka ne umre moja mama*, šapuće mališan i ručicom pred sobom iscrtava malecni krst. A onda, dok mu spuštamo usne na prozirne kapke, pospanim glasom kaže: *Ni cvet, ni travka, ni puž. Ni tata. Ni Bambi. Ni Maza. Ni Lunja. Ni Švrća. Ni Snežana. Ni patuljci. Niko moj.* Nad njegovim usnulim licem, u pomrčini, onaj krstić, kao da jedva primetno zasvetli. A zaspim tek ako i sama poverujem u ono što mu šapućem: *Bog čuje samo šapatom izgovorene reči, umoran je, glava mu je klonula, ali, ipak, bdi.*

A kad mi iz malaksale ruke ispadne knjiga, završeci se prospu iz bajki, i meni se, tad, kad java nije uminula, a san je već zapodenut, ipak ne čini: ovaj svet, iz večeri u veče, upr-kos svemu, sve jače i jače volim.

PSSST!

Još od jutra radujemo se času kad svetlost počinje da se zgušnjava, kad senke steknu i junaci koji su se tek iskrali iz knjiga, a kažiprstima prekrižimo usne. To je znak da će utihnu-

ti sve, sve sem naših srca. To je znak da priča može da počne: Bio jednom jedan ti, bila jednom jedna ja...

KROZ LIŠĆE I NJEGOVE SENKE

Već mnogo puta gledali smo: pucne li samo suva grančica pod nečijom čizmom, Bambi nestaje u tamnom lišču čije su senke vlažne i toliko teške da ne zatreperi čak ni kada vetr snagom svoga daha zanjše grane. Uzalud posle čekamo da se lane vrti na ovu čistinu nad kojom se sunce s mukom održava gore, visoko, u ovom plavičastom vazduhu. Zato i ne dišemo. Jedino tako ova priča može da traje još koji, još ovaj, tren.

IZ USTA KOJA SE VIŠE NEĆE OTVORITI

A kad zapljušne nas, svečeri, pripovest o nestaošnom dečaku načinjenom od oblice, kroza san promrmlja: *Biću dobar... Sutra će biti dobar...* A ja tek tada razumem: to i nije priča o lutku nego o drvodelji koji je voleo svog sina materinskom ljubavlju. Jer posvuda i oko nas šuškaju tanke, drvene kovrdže. Ili to, odavde, iz ovih velikih kitovih usta koja se više nikada neće otvoriti, u stvari, čujemo kako more svojim obalama šapuće o tome da svaku priču prepuni jedna suza, bilo čija da je.

TO JE SAMO PRIČA

Drhti mu bradica, oči postaju krupnije za onoliko koliko je narastao i njegov strah. Šapatom me pita:

– Postoji li Kruela de Vil?

– Ne boj se, mili. Ne postoji. To je samo priča – odmah nem rukom.

Polako podiže kapke otežale, što od sna, što od mojih poljubaca, i mrmlja:

– Ali, onda sigurno ne postoje ni dalmatinci...

I bradica mu još jače zadrhti, a oči se prepune teškim suzama. Zaustavljam svoje, da bih čula njegovo, maleno i hitro srce, a noć negde iz daljine neutešno zacvili kao izgubljeno, ogladnelo i mokro, štene.

Jer priča, to je dlan onoga ko je slučajno zastao, čučnuo i pomilovao nas tamo gde nismo ni znali da nas boli, pomislim. Na snežnom krvnu tamne pege se šire, sve dok pseto dolatalo otud, iz priče, iz ovih reči, sasvim ne iščezne u tami.

MIRISI KOJI OTUD DOPIRU

Pogled nam ponovo odluta među stabla, tamo u šumu u koju je odsakutala devojčica, noseći preko ruke kotaricu. Pod snežnobelom kuhinjskom krpom, u njoj su nekad jagode, nekad uzvareno mleko, a nekad topao, prepečen hleb. Znamo to po mirisu koji dopire otud, iz priče, od koga i siti ogladnimo. Zagledan u šumski puteljak koji vodi dalje, i još dublje u priču, dečačić koji se privija uz mene, još ne zna da se katkad može preživeti i od reči koje su hranljive i prepečene, koje u ustima hrskaju kao korica hleba. I da se od njih, ako slušaš, može porasti, postati jači i od vlastitog straha. Baš kao što je, evo, ove večeri odjednom, u ovoj svetloj sobi, porasla stoljetna šuma i u njoj, na mahovini usnuo, ovaj

dečak koji najviše na svetu voli priče. I majka koja, osluškujući njegov dah kao najlepšu od svih priča, iz noći u noć sve više i više liči na njega.

BAJKA U KOJOJ VEJE ŠARENI SNEG

Čitam mu kroz poluspuštene trepavice, i čini mi se: evo nas upravo na ulici u kojoj sa čipkastih fasada vise ledenice. Tu, u bajci kojom me večeras uspavljuje ovaj dečak pogleda svetlog od upitnosti, ne prestaje da veje. Jer samo je sneg tako dobar i tako uporan: treba prekriti sve. Na kraju priče, dok me greje svojim dahom, nećemo znati ko je u stvari zaspao sanjajući prizore iza zamagljenih okana: mala prodavačica ili nas dvoje. A sneg, jedino će on sipiti i dalje. Raznobojne krpice će se, čini nam se, otkidati od svoda i onda kad ne budu imale više gde da se spuste. A nakon poslednje reči, zameteni svet će izgledati čist kao da se нико u njemu, posle one hladne noći, ama baš niko, još nije probudio. Sve dok neko opet ne zapodene onu staru priču, zadihan i žurno, kao da kutijicu sa žičicama traži po davno zašivenim džepovima.

A SNA NIOTKUD

Nema knjige u kojoj nisam tražila priču da uspavam njegov strah od straha: prisećala se svake u koju se anđeli upirali prstom na uzvinutim stranicama prvog sna, raspitivala se kojim li je rečima Marija uljuljkivala rasplakanog Isusa, tražila transkripte bajki koje negde gore, neko čita matićima, gladeći ih po zlastastim uvojcima... Jer, sve češće se dogodi i to: priča se završi, a sna, sna – niotkud.

– Mama, plašim se da zažmurim... – šapuće.

– Polako, polako, pusti trepavice da se same spletu, pa će se san prišunjati a da ga i ne opaziš – tešim ga. Ali čim sklopim oči, i ja vidim krtičnjak iz koga će se pomoliti mladoženja za Palčicu. Vidim sklopljene oči Bambijeve mame na gustoj, zagasitoj travi. Vidim načete slatkiše na veštičinom pragu. Čujem vapaj Zvončice koja nema vazduha pod čašom i drhitim, jer je vatra skoro sasvim olizala srce od olova. Sve ono što sam, milujući detinju glavu, u priči preskočila, pomalja se preda mnom, odnekud. Jedino nikog nema da mi šapne: *Ovu postelju koja se njiše, i onaj prozor i onu svetlost, sve ovo, ipak, nisi, nisi samo izmisnila.*

ČITAJ MI, ČITAJ, ČITAJ

– Umoran si, čitaćemo sutra dalje... – prošapćem.

– Ali, mama, ako sklopiš knjigu, carević neće stići da isuče mač i odrubi aždaji treću glavu.

– Dobro, dobro – kažem tiho, spuštam se na jastuk koji duboko uzdahne, pa opet rasklapam knjigu.

Najzad, kad dete zaspi, iako se rečenice sve brže mrse, a sve teže razvezuju, ne prekidam da čitam dok carević ne odahne, dok i on, umoran, ne spusti glavu na hladan kamen uz jezerce, i ne usni. A onda se polako spuštam pod jorgan, kao pod rečima naloženu priču. I svako od nas, na svome jastuku, usniće onu priču, koju, osim njega, niko još nije čuo i nikad niko neće čuti. Samo će Mesec katkad zaviriti u našu sobu, ne bi li video kako se, mirno dišući, blago smešimo, svako u svom snu.